

Τρόπος αξιολόγησης της περιλήψης κειμένου (25 μονάδες)

Η περιλήψη δεν είναι ξεχωριστό γραμματειακό είδος αλλά ένας τρόπος συνοπτικής απόδοσης προϋπάρχοντος κειμένου διά της οποίας επιδιώκεται:

- α) Η κατανόηση του κειμένου.
- β) Η πληροφόρηση των άλλων με λιτό και σαφή τρόπο για το περιεχόμενο του κειμένου.
- γ) Η διάκριση του αναγκαίου από το περιττό τόσο στο περιεχόμενο όσο και στη γλώσσα του κειμένου.
- δ) Η δόμηση ενός νέου κειμένου με συνοχή και συνεκτικότητα.

Το περιεχόμενο της περιλήψης (0-12 μονάδες)

Θετικά στοιχεία θεωρούνται:

- Η σύλληψη του νοηματικού κέντρου του κειμένου.
- Η επιλογή των σημαντικών ιδεών-πληροφοριών του κειμένου.
- Η πληρότητα κατανόησης του κειμένου.

Αδυναμίες στο περιεχόμενο θεωρούνται:

- Αδυναμία κατανόησης ή απόκλιση από το νοηματικό κέντρο του κειμένου.
- Επιλογή δευτερευουσών ιδεών-πληροφοριών σε βάρος των κύριων-σημαντικών.
- Η ατελής (μερική) κατανόηση του κειμένου.

Η γλώσσα και το ύφος της περιλήψης (έκφραση) (0-8 μονάδες)

Θετικά στοιχεία θεωρούνται:

- Η χρήση του κατάλληλου ύφους για τη συγκεκριμένη μορφή κειμένου (**πληροφοριακό ύφος**).
- Η ικανότητα πύκνωσης του κειμένου μέσα από διάφορες τεχνικές (**γενίκευση, αναδιατύπωση** κτλ.).
- Η ορθή χρήση της γλώσσας στο επίπεδο της ορθογραφίας, της στίξης, της σύνταξης και του λεξιλογίου.

Αδυναμίες στη γλώσσα και το ύφος θεωρούνται:

- Η αξιολόγηση με την άσκηση άμεσης ή έμμεσης κριτικής-σχολιασμού στις ιδέες-πληροφορίες του κειμένου.
- Η αυτούσια-στείρα μεταφορά λέξεων και φράσεων του αρχικού κειμένου στη περιλήψη.
- Οι αποκλίσεις από τους κανόνες της Νεοελληνικής Γραμματικής και του Συντακτικού της νέας ελληνικής στην ορθογραφία, στη στίξη, στη σύνταξη και το λεξιλόγιο (επαναλήψεις, ασάφειες, έλλειψη ακριβολογίας κτλ.).

Η δομή του περιληπτικού κειμένου (0-5 μονάδες).

Θετικά στοιχεία θεωρούνται:

- Η ικανότητα παρακολούθησης ή αναδιοργάνωσης της δομής του αρχικού κειμένου και η παρουσίαση με λογική ακολουθία των βασικών ιδεών.
- Η σύνταξη ενός κειμένου με ομαλή ροή και συνοχή.
- Η επιτυχής χρήση των διαρθρωτικών λέξεων ή φράσεων.

Αδυναμίες στη δομή θεωρούνται:

- Η τυποποιημένη μεταφορά της πορείας του αρχικού κειμένου που οδηγεί σε μακροσκελή περιλήψη.
- Η άτακτη παράθεση των ιδεών-πληροφοριών του κειμένου.
- Η έλλειψη συνοχής και αλληλουχίας μεταξύ των μερών-προτάσεων της περιλήψης.

ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΣΥΜΠΤΥΞΗΣ – ΠΥΚΝΩΣΗΣ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

- **Αντικαθιστούμε μια απαρίθμηση με ένα περιεκτικό όρο:**
ο τύπος, το ραδιόφωνο, η τηλεόραση, το διαδίκτυο = τα μέσα ενημέρωσης (-5 λέξεις).
- **Αντικαθιστούμε μια περίφραση με μία λέξη:**
οι απαίδευτοι κυρίως είναι αυτοί που έχουν προκαταλήψεις = οι απαίδευτοι κυρίως είναι προκατειλημμένοι (-3 λέξεις).
- **Καταργούμε την έμφαση** (αν βέβαια αυτή η αλλαγή μας επιτρέπει να μείνουμε πιστοί στο κείμενο):
Η εκπαίδευση είναι εκείνη η οποία παραμελείται ιδιαίτερα και ανεπίτρεπτα από το κράτος = Η εκπαίδευση παραμελείται ανεπίτρεπτα από το κράτος (-6 λέξεις).
- **Αντικαθιστούμε ένα προθετικό σύνολο με ένα επίρρημα:**
συμπεριφέρθηκε με πολύ μεγάλη σκληρότητα και απανθρωπιά = συμπεριφέρθηκε πολύ σκληρά και απάνθρωπα (-2 λέξεις).
- **Καταργούμε τις συμπληρωματικές προτάσεις.** Μπορούμε να χρησιμοποιούμε ένα επίρρημα, ένα απαρέμφατο, ένα ουσιαστικό, μια παράθεση: είναι φανερό πως το πρόβλημα έχει οξυνθεί και η κατάσταση επιβάλλει την ανάληψη ευθυνών και πρωτοβουλιών = η όξυνση του προβλήματος επιβάλλει την ανάληψη ευθυνών και πρωτοβουλιών (-6 λέξεις).
- **Αντικαθιστούμε ένα αρνητικό ρήμα με το αντίστοιχο καταφατικό:**
δε δέχτηκε να συμβιβαστεί με την υπάρχουσα κατάσταση = αρνήθηκε να συμβιβαστεί με την υπάρχουσα κατάσταση (-1 λέξη).
- **Αντικαθιστούμε μια αναφορική πρόταση με ένα επίθετο:**
πρέπει να στιγματίζεται ο πολιτικός εκείνος που ενώ δίνει υποσχέσεις δεν τις εκπληρώνει = πρέπει να στιγματίζεται ο δημαγωγός πολιτικός (-7 λέξεις).
- **Αντικαθιστούμε μια δευτερεύουσα πρόταση (χρονική, αιτιολογική, υποθετική κ.α) με ένα επίθετο ή μια μετοχή στην αρχή της πρότασης ή με ένα προθετικό σύνολο:**
επειδή οι κυβερνήσεις αδιαφόρησαν για το ζήτημα, αυτό διαιωνίστηκε = εξαιτίας της αδιαφορίας των κυβερνήσεων το ζήτημα διαιωνίστηκε (-1 λέξη).
- **Αποφεύγουμε τον πλάγιο λόγο και πολύ περισσότερο τη χρήση παρελθοντικού χρόνου.**
Δεν γράφουμε π.χ. Ο αρθρογράφος υποστήριξε ότι... ΑΛΛΑ η αλόγιστη επέμβαση στη φύση, υποστηρίζει ο αρθρογράφος, εγκυμονεί πολλούς κινδύνους για την ανθρωπότητα (-1 λέξη).
- **Αποφεύγουμε τις ερωτήσεις, ευθείες και πλάγιες και τις αποδίδουμε με προτάσεις κρίσεως,** διότι έτσι ο λόγος γίνεται συντομότερος:
υπάρχει πλέον κανείς σήμερα που να πιστεύει ότι η βία και η ανομία πρέπει να αντιμετωπίζονται από το κράτος με βία; = η βία και η ανομία δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται από το κράτος με βία (-7 λέξεις).
- **Χρησιμοποιούμε Μεταγλωσσικά σχόλια με τα οποία δηλώνονται οι γλωσσικές πράξεις του συγγραφέα του πρωτοτύπου:**

Το άρθρο συζητά, πραγματεύεται, ασχολείται με, έχει ως θέμα του ... - Αντικείμενο, θέμα του άρθρου, του βιβλίου ή της ομιλίας είναι ...
- Ο συγγραφέας....
αναφέρει, παραθέτει, αποσαφηνίζει, διευκρινίζει, εξηγεί, ορίζει με ακρίβεια, συγκρίνει, αντιπαραθέτει, αναλύει, επιχειρηματολογεί, αποδεικνύει, τεκμηριώνει, ανα-

σκευάζει, υποθέτει, προϋποθέτει, κρίνει, εκτιμά, αξιολογεί, εγκρίνει, απορρίπτει, περιγράφει, αφηγείται, ταξινομεί, απαριθμεί, συνοψίζει, εξετάζει προσεκτικά / διεξοδικά, προσπερνά βιαστικά, υπαινίσσεται...

- **Εφαρμογή πύκνωσης** για περίληψη σε κείμενο αποδεικτικού λόγου με θέμα :« Ηθικά προαπαιτούμενα του διαλόγου και η μορφωτική δύναμή του»

Κείμενο	Πύκνωση
<p>Ο διάλογος αποτελεί τη σημαντικότερη μορφή επικοινωνίας. Είναι αναμφίβολα μία εξαιρετικά δυναμική διαδικασία καθώς η συμμετοχή σ' αυτόν, όταν τηρούνται οι προϋποθέσεις για τη γόνιμη διεξαγωγή και εξέλιξή του, μορφοποιεί θετικά τους συνομιλητές. Αυτό συμβαίνει επειδή δίνει σ' αυτούς την ευκαιρία να βελτιωθούν ως προσωπικότητες αποκτώντας ταυτόχρονα τη διάθεση συμμετοχής και παρέμβασης στον κοινωνικό χώρο που τους περιβάλλει. Ικανοποιώντας την έμφυτη ανάγκη τους να συμπράξουν με το συνάνθρωπο στην εύρεση ή έστω στην προσέγγιση της αλήθειας για οποιοδήποτε θέμα τεθεί, οδηγεί, όποιον λάβει μέρος, σε πνευματική εγρήγορση.</p>	<p><i>Ο γόνιμος διάλογος βελτώνει πνευματικά και κοινωνικά τους συνομιλητές</i></p>
<p>Αν συμμετέχει με ειλικρίνεια και χωρίς καμιά προκατάληψη στο διάλογο, ο άνθρωπος, εκ των πραγμάτων, μπορεί να επιβεβαιώνει ή διαψεύδει τη γνωστική του επάρκεια για το θέμα της συζήτησης. Ο συμμετέχων σε διάλογο που σέβεται τον εαυτό του, οφείλει να γνωρίζει σε βάθος το θέμα που τίθεται επί τάπητος στη συζήτηση ώστε να δίνει επαρκείς πληροφορίες στο συνομιλητή του. Με τον τρόπο αυτό βοηθάει τον συνομιλητή να κατανοήσει ή ακόμη και να κρίνει τις απόψεις που εκφράζει, ενώ παράλληλα διασφαλίζει την απρόσκοπτη εξέλιξη του διαλόγου και συμβάλλει στο αίσιο για όλους αποτέλεσμα του. Πιθανή άγνοια ή αποκάλυψη ελλειπών γνώσης προκαλεί την ανεπανόρθωτη ηθική και κοινωνική απαξίωσή του στα μάτια των συνανθρώπων - συνομιλητών του.</p>	<p><i>Μέσα από αυτόν δοκιμάζεται η αξιοπιστία τους</i></p>
<p>Βέβαια, εκτός από την πλήρη γνώση του θέματος, μέσα σε έναν επικοινωνιακό διάλογο υπάρχει πάντοτε η προσεκτικά οργανωμένη λογική επιχειρηματολογία. Η επιτυχημένη συμμετοχή καθενός συνομιλητή καθορίζεται από το αν η νοητική του συγκρότηση είναι ικανή να δημιουργήσει την πειθώ μέσα από την τεκμηρίωση και τη λογική αλληλουχία των επι-</p>	<p><i>Η ικανότητα για επίτευξη πειθούς ολοκληρώνει αποτελεσματικά το διάλογο.</i></p>

<p>χειρημάτων που εκφράζει. Οι απόψεις που διατυπώνει επιβάλλεται να χαρακτηρίζονται από σαφήνεια και ακρίβεια στη διατύπωση, να εκφράζονται με τρόπο ευγενικό και ευπρεπή σε τέτοιο βαθμό που να δίνουν στον συνομιλητή ή στους συνομιλητές περιθώρια για γόνιμη και καλόπιστη κριτική. Εξάλλου, η ανταλλαγή και σύνθεση απόψεων μέσα από την πειθώ και όχι η βίαιη επιβολή απόψεων στον άλλο, οδηγεί στην εύρεση της αλήθειας και στην ευόδωση του διαλόγου.</p>	
<p>Η αποδοχή της πειθούς ως μοναδικού μέσου για τη διεξαγωγή του διαλόγου προϋποθέτει ότι, όποιος συμμετέχει, οφείλει να ξεχνά τον εγωκεντρισμό και την αλαζονεία που προκαλεί η αυταπάτη της αυθεντίας. Ο συνομιλητής είναι ο συνάνθρωπος ο οποίος θα βοηθήσει τη δική μας εσωτερική βελτίωση, εφόσον γίνουμε δεκτικοί σε ό,τι ωφέλιμο μπορεί να μας προσφέρει μέσα από τη σκέψη και τη συμπεριφορά του κατά τη διάρκεια του διαλόγου. Όποιος, λοιπόν, συμμετέχει σε διάλογο, είναι ανάγκη να συνειδητοποιεί πως συμμετέχει σε μία διαδικασία με εξαιρετικά μεγάλη παιδαγωγική αξία, την οποία, αν «εκμεταλλευτεί», μπορεί να πετύχει την υποβοήθηση της ωρίμασής του ως προσωπικότητας. Η ατομικότητά του εμπλουτίζεται από τη γνώση, την πείρα ή την πρωτότυπη σκέψη του καλοπροαίρετου συνομιλητή. Γι' αυτό και ο διάλογος απαιτεί σοβαρότητα, ήθος και σεβασμό του άλλου καθώς μόνο με αυτόν τον τρόπο είναι εφικτή η αφομοίωση των θετικών πλευρών του συνανθρώπου που συμμετέχει επίσης σ' αυτόν.</p>	<p><i>Απομάκρυνση από αλαζονική στάση με αποδοχή της συνεισφοράς του άλλου στην ηθική ανάπτυξη και στην αλήθεια.</i></p>
<p>Γίνεται φανερό πως η προσφορά του διαλόγου είναι ουσιαστική και πολύπλευρη για τον άνθρωπο. Αποτελεί, όχι μόνο το κυρίαρχο μέσο που θεμελιώνει την ομαλή κοινωνική ζωή, μέσω της άμεσης επικοινωνίας, αλλά και τη βασική προϋπόθεση για την ολοκλήρωση της προσωπικότητας σε όλα της τα επίπεδα. Από αυτό το τελευταίο αναδεικνύεται η μοναδική παιδευτική του δύναμη, η οποία είναι ικανή να καθορίσει σε μεγάλο βαθμό τις σημαντικότερες παραμέτρους της συμπεριφοράς και της σκέψης του ανθρώπου.</p>	<p><i>Τελικά, ο διάλογος συμβάλλει καθοριστικά στην ωριμότητα του ατόμου.</i></p>